

Socialdepartementet

Socialstyrelsen
106 30 STOCKHOLM

Uppdrag om vägledning och uppföljning av bestämmelsen om äldre människors rätt att bo tillsammans i ett särskilt boende

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Socialstyrelsen att ta fram en vägledning för frågor som har anknytning till den av riksdagen beslutade bestämmelsen (prop. 2011/12:147, bet. 2011/12:SoU21, rskr. 2012/13:3) att det ska ingå i en skälig levnadsnivå att kunna sammanbo med make eller sambo i ett särskilt boende för äldre, samt att följa tillämpningen av bestämmelsen efter det att den trätt i kraft den 1 november 2012. Den del av vägledningen som avser hyreslagstiftningens bestämmelser ska utföras i samarbete med Boverket.

Socialstyrelsen får för uppdragets genomförande använda 100 000 kronor under 2012. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken, anslagsposten 10 Investeringsstöd. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Boverket. Rekvisitionen ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har och ske senast den 1 december 2012.

Vägledning med exempel på tillämpning ska offentliggöras senast den 19 september 2013 och då samtidigt redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet). Uppföljningen ska genomföras under tre år och delredovisas senast den 1 november 2013 respektive 2014 samt slutredovisas senast den 15 december 2015.

Medel som inte har utnyttjats under 2012 ska återbetalas till Boverket senast den 28 februari 2013. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning över hur medlen har använts lämnas till Regeringskansliet (Socialdepartementet). Samtliga redovisningar ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Bakgrund

Regeringen föreslår i propositionen Rätten att få åldras tillsammans – en fråga om skälighet, värdighet och välbefinnande (prop. 2011/12:147) att, för den som har beviljats eller beviljas bistånd i form av boende i en särskild boendeform för service och omvårdnad för äldre människor som behöver särskilt stöd, ska det ingå i en skälig levnadsnivå att kunna sammanbo med make eller sambo. Detta ska gälla under förutsättning att paret dessförinnan varaktigt har sammanbott eller, om de ena parten redan bor i ett särskilt boende, att paret dessförinnan varaktigt har sammanbott.

I propositionen bedömer regeringen att Socialstyrelsen bör få i uppdrag att dels ta fram en vägledning till stöd för kommunerna, dels följa upp tillämpningen av bestämmelsen.

Regeringen avser att under 2013 avsätta högst 400 000 kronor till Socialstyrelsen och högst 300 000 kronor till Boverket för genomförande av uppdraget. Medlen utbetalas under förutsättning att riksdagen beviljar medel för ändamålet.

Närmare om uppdraget

Vägledning

Vägledningen ska bl.a. innehålla

- stöd för handläggning och beslut av ärenden som rör parboende enligt den föreslagna bestämmelsen samt exempel på hur beslut kan eller bör utformas,
- vad handläggaren bör tänka på vid bedömning och utformning av beslut så att ansvarsfördelningen mellan socialnämnden och den medboende blir tydligt,
- vad handläggare bör tänka på i samband med utredningen av makars eller sammanboendes vilja att flytta tillsammans i ett särskilt boende,
- relevanta delar av hyreslagstiftningens bestämmelser, hur kommunerna kan förhålla sig till dessa när det gäller särskilda boendeformer för äldre och exempel på hur kommuner tillämpar lagen i dag när makar bor ihop i dessa boenden,
- stöd för tillämpningen av regler för avgifter enligt socialtjänstlagen och hyror enligt hyreslagstiftningen, samt
- annan viktig information som kommunerna kan ha nytta av i samband med utredning och verkställighet av ärenden som rör parboende.

Många kommuner har redan infört s.k. parboendegarantier och har därmed olika erfarenheter av detta. Allt tyder på att erfarenheterna är goda. Det framgår av Riksdagens utredningstjänsts kartläggningar som det refereras till i både propositionen och den departementspromemoria som

föregick propositionen. Genom flexibilitet och mångfald i boendeformerna löser kommunerna boendet.

Socialstyrelsen och Boverket ska utifrån de erfarenheter som finns när det gäller bl.a. utformning av boendet, tillämpning av 12 kap. jordabalken, kontraktsskrivning och vad som händer när den ena maken avlider ta fram exempel och presentera dessa i vägledningen på ett sätt som gör det möjligt för kommuner att utbyta erfarenheter med varandra.

Uppföljning av bestämmelsens tillämpning

Socialstyrelsen ska följa hur bestämmelsen tillämpas. Det gäller bl.a.

- hur många par som ansöker om att få bo ihop enligt den nya bestämmelsen,
- i vilken utsträckning kommuner väljer att lösa möjligheten till parboende på annat sätt, t.ex. genom att erbjuda den andra parten bistånd enligt 4 kap. 2 § socialtjänstlagen (förekommer i dag),
- hur boendet utformas i kommunerna,
- hur kontrakten utformas,
- vad som händer den andra parten när den som beviljats boendet avlider,
- om och hur den föreslagna bestämmelsen om parboende har påverkat utvecklingen av särskilda boendeformer i kommunerna, samt
- för- och nackdelar med bestämmelsen m.m.

Samråd

Vägledningen bör tas fram i samråd med Sveriges Kommuner och Landsting.

På regeringens vägnar

Maria Larsson

Inger Laudon

Likalydande till
Boverket

Kopia till

Statsrådsberedningen, Samordningen
Justitiedepartementet, L6 och L1
Finansdepartementet, Budgetavdelningen
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
Regeringskansliet internrevision
Socialutskottet
Kammarkollegiet
Sveriges Kommuner och Landsting